

Bussiga üle seitsme maa riigipiiri

24. detsember 2000 kell 00.01
Ees ootab reis Pärnu-Barcelona, mida tavareisija pilguga eeskätt piiriületuste koha pealt fikseerida ja talletada püüame.

Kell 1.00 Reis saab alguse Pärnust Cassandra reisifirmalt renditud kahekordse Neoplan bussiga, kuhu "palverändurid" end oma kindinate-kodinate keskel nii mõnusaalt kui võimalik sisse on seadnud.

Kell 1.35 on jõuluheite suvepealinna viimasedki tuled seljajaha jäänud ja algamas esimene tõeline katsumus – reisil eluliselt tähtsa elemendi – passi – otsimine kõigi nende kompsude seast, mille otas sõitu sai alustatud.

Ühe targa mehe alatu seaduse kohaselt leiame selle sealt, kuhu kõige hiljem vaatame.

Kell 2.15 Esimene pingetõus Ikla-Ainazi piiripunktis, kus valmistume sisenema heanaaberlikku Läti Vabariiki.

Bussijuht Rein püüab mikrofoni kaudu magajaid äratada ning manitseb rahvast piirivalvurile kenasti näkku vaatama. Pikaajalistele sõidukogemustele toetudes hoiatab ta, et meie õorahu sattus rikkuma Läti kõige kurjem piirivalvur, kelle meetod pidi olema lihtne – magajaid mitte äratada, vaid selle asemel bussi kinni hoida.

Peagi sisenebki bussi naiskommisari meenutava hoiakuga kolmekümne eluaastase brunett piirivalvur, kelle sellegipoolset kenad näojooned on liikumatud ning varjutatud tähelepanelikkusest. Seda rohkem ranges kui sõbralikus mõttes. Pärast teravaid ja kahtlustavaid pilke nii mõnegi unise passiesitaja näolapile, lubab "kuri" tädi meid sellele vaatamata õige peatselt minema. Ühtki sõbralikku-vaenulikku-neutraalset sõna me temalt ei kuule. Nii ei saagi teada, kuidas me talle meeldisime ning veidi pettunult vurame juba kell 2.43 õhe.

Kell 5.19 valmistume lõunaaabrite levialaga hüvasti jätma Grenctäle-Salociai piiripunktis. Kell 5.26 on samuti sõnakehv piirivalvur, härra Arilionis, passid kokku korjanud ja taarub nendega väljapääsu poole. Väliselt meenuvad ta nõukogude armee roodu kunagist vanemleitnanti, karmi näo ja vurrudega heidutamatu, kiiret, kuiva ja asjalikku meest. Passiandmetesse süvenemisega paistab tal siiski kauem aega minevat kui lätlastest kolleegil.

Kell 5.53 pole asjade edasilikumisest märkigi, üksnes paar unet piirivalvurit loivavad piiripunktis ringi ning kontrollivad nagu muuseas üht kõrvalseisvat sõiduautot, mis paari minuti möödudes minema lastakse.

Pikk ooteaeg paneb bussirahvagi mõtted liikuma, üheks fantaasiarikkaimaks repliigiks on reisikaaslase kahtlustus bussis käinud piirivalvuri suhtes, kes olevat süüdi tema nätsude kadumises ning ilm-

selt tegelevat hetkel nende peitmisega.

6.05 näeme dokumendipatakaga bussijuhti sõrkides tulevat. Niisiis on hoolikas Arilionis meie ülelugeemisega õnnelikult lõpule jõudnud. Tere tulemast, sõbralik Leedu!

Katoliiklikud vaatamisväärsused maantee ääres katkevad jõululaupäeva hommikul kell 10.03, kui jõuame Leedu-Poola piirile Budziskos.

Sajab laia valget lund – lõpuks ometi üks õige jõuluilm! Kohe näeme, kas seda saab pidada märgiks Baltimaadest õnneliku lahkumise kohta.

Leedule nägemist-ütlemise-hetkel külastab meid korraks veel siinne piirivalvur ja viib ühe tädi passi kaasa. Dokumendi "toitevääruse" uurimisega ei lähe tal siiski kaua ja pärast kiiret kohtumist omanikuga lubab ta mõlemal oma valitsusalast armulikult väljuda.

Tuju muutub üha paremaks, viimasele aitab kaasa ka asjaolu, et alles nüüd õnnestus esmakordselt kohata piirivalvurit, kelle "Tere!" ka bussi tagumisse otsa kostis.

Kell näitab 10.20, siseneme Leedu ajaloolise liidumaa kontrollitsoon. Poola piirivalvur kiirustab hoogsa sammuga bussi lõppu ja kohmab üheainsa sõna – *pasports*. Lehitseb passid kähku läbi, klõpsib templid sisse, kuid kedagi endaga kaasa ei kutsu. Toll käib ja piilub korraks pakiruumi, piirivalve teeb veidi hiljem sama, kuid suuremaks tuhnimiseks ei paista kellelgi isu olevat.

Kell 10.49 hüüame taas "Aidaa!" ning puuristid koos vägevat, kuid maitsetute doomidega võivad kahel pool teed riburada jätkuda.

Peagi kaob lumekate sootuks, keset Poolat näitab end korraks ka päike.

25. detsember kell 16.45

Olles veetnud jõuluõ Varrsavis ja ületanud Odra jõe Wrocławis (Breslaus) ning Sudeedi mäed, viibime Tšehhi-Poola piiriületuspunktis Kudowa-Nachodis.

Meid tulevad korraks tervitama kaks meile arusaamatus keeles rääkivat piirivalvurit, kes ei vaevu kõigi bussisõitjate passegi lappama. Pärast seda, kui ühel tütarlapsel dokumendi väljaotsimisega harilikust kauem läheb, ei viitsi vormikandjad bussi tagumisse otsa enam tullagi. Piirduvad üksnes pingiridade vahelt ülestõstetud dokumentide kaugvaatamisega ning küsivad ikka veel koti kallal kohmitsevalt neilt, kuhu ta küll minna kavatseb. Kui tüdruk Barcelonat nimetab ja suure hilenemisega ülesleitud reisidokumendi näitab, poetab lojalne piirivalvur talle mokaotsast soovituve "Ne pogiibni". Buss reageerib üksmeelse naerulaginaga, mille saatel mõlemad ametimehed asjalikult oma teed kõnnivad.

Bussijuht lippab taas passide-

Kataloonlaste rahvusmuuseumi ette Barcelonas viie päeva jooksul kogunenud umbes 80 000 eri rahvusest "palverändurit" ei takistanud ükski piir.

Mart Viljuse foto

ga kuhugi, ilmselt tšehhide juurde, kuid on peagi õnnelikult tagasi. Pagasiruumi ning bussi tualeti vastu keegi huvi ei tunne.

26. detsember kell 10.50

Rataste all seisab viimane tõsiseltvõetav kontrolltsoon Tšehhi-Saksa piiril Rozvadov-Waidhausis.

Valmistume sisenema Euroopa Liitu ning järjekorras on enne meid kaks bussi saksa pensionäridega. Korjame taas passid bussijuhi kätte, sest kummagi riigi ükski vormikandja meid oma külaskäiguga ei austa. Pagasiruumi ei avata ja tualetiski võiksime korraks kolme kurdi peita – hetkel ei huvita see kedagi.

Kuni bussijuht kuskil passide järele ootab, otsustame europiiripunktiga lähemalt tutvuda, kuid administratiivhoonesse sisenedes ja läbi paari korruse kõndides, ei taba silm ühtegi isikut, keda esmapilgul tõsiselt ametimeheks võiks pidada. Teadagi, pühade aeg.

Kell 11.20 olemegi õnnelikult Saksamaal, maalilises Baieris. Bussijuht soovivat passid juba pikemaks ajaks ära peita.

Kell 14.35 ületame Baden-Württembergi liidumaa piiri ja kell 17.52 jõuame Saksamaa-Prantsusmaa piirile. Ühel pool jõe Saksamaa, teisel kaldal ajalooliselt kakskeelne ja -meelne Strasbourg. Mingist piirikontrollist ei ole jutugi.

28. detsember kell 02.39

Millalgi ööpimeduses oleme ületanud Hispaania piiri ja viibime Kataloonia pealinnas Barcelonas.

Esimeseks vaatepildiks donide ja donnade maast, mida unised silmad bussiaknast seletavad, on vahemerelt puhuva tugeva tuule käes õõtsuvad palmid!!!

Tagasitee, mida alustame 1. jaanuari õhtul ühes rütmis sadade samal eesmärgil Barcelonas saabunud reisibussidega, kulgeb umbes samamoodi ja piiriületuste ajad ning piirivalvurite meetodid eespoolkirjeldatust suurt ei erine.

Saksamaa edenevad aga kiiresti ja peagi tuleb hoolikalt tallelepanud reisidokumendid taas välja otsida.

3 jaanuar 2001, kell 3.15

Esimene teetähis sõidul Eestimaaale ootab meid Euroopa Liidust väljumisel taas Waidhaus-Rozvadovis.

Nagu tuleski, ei vaevu ükski piirivalvur meid bussis külastama ega pagasiruumi üle vaatama. Bussijuht, kes paarikümne minuti pärast meie passidega piirivalvurite juurest naaseb, kuuleme, et seekord ei hakanud ametnik meie passe isegi üle lugema. Pool tundi hiljem alustamegi teekonda Praha suunas.

3.-4. jaanuarini ületame Poola, Leedu ja Läti piirid, kusjuures piiripunktides seismiseks kulunud aeg kõigub kõikjal 30 ja 50 minuti vahel.

Juba Eestis olles saame aga teada, et ühe meiega samal ajal Barcelonas käinud kolleegi bussi hoiti Leedu piiril kinni tervelt kolm tundi, põhjust loomulikult selgitamata.

4 jaanuar kell 16.20

Armas külmavõetud Eestimaa terendab hämaruses kuskil Ikla piiripunkti rajatiste taga. Bussi sisenev blond piirivalvuriipiiga puistab tervitusi vasakule ja paremale, samal ajal passe kokku korjates. Naeratustega kitsi ei ole, vabandab vaid paar korda, et ei jõua koidikidele meiepoolsetele tervitustele vastata.

Kogu kriitikameele juures paistab, et kuue riigi visiitkaartide seast tundub vähemalt meie tagasihoidlike kogemuste põhjal Eesti oma kõige säravam.

Piiriületuse vormistamisele kuulub samuti rekordiliselt vähe aega – kõigest 20 minutiga on passid käes ja buss üle vaadatud.

Kuna reisiseltskond ise hügieeniprotseduure täites ärasõiduga viivib, liigume Häädemeste poole alles pool tundi hiljem, hinges meeldiv ja rahulik tunne. Tore on jälle kodus olla.

Barcelonas käisid pressijaoskonna töötajad Tiina Leis ja Urmo Kohv

Noorus võidutses

Jõulukuu lõupäevadel selgus piirivalve meistermeeskond korvpallis.

Kui eelmistel aastatel Narva-Jõesuu piirivalve õppekeskuse noormeeste hasardist ja mängulustist ei piisanud, et kuldmedaleid kaela saada, siis nüüd oli pilt väljakul hoopis teine. Õppekeskuse noormehed ei jätnud midagi juhuse hooleks – poolfinaalis võideti pärnakaid 63:39 ja finaalis näidati koht kätte muidu väga tublilt ja mõtes-

tatult mänginud Valga piirivalvepiirkonna meeskonnale, lõppseis oli 73:47. Meistriteks tulid **Jaanus Ainsalu** (võistkonna hing), **Meele Peterson**, **Marti Sleng**, **Urmas Randlane**, **Argo Näkk**, **Üllar Kama**, **Urmo Kelder** ja **Raimo Tigane**. Dramaatiline oli heitlus pronksmedalitele, kus Põhja ületas Pärnu 46:45.

Itn Arne Sirel

Nii möödus 2000. aasta

1. jaanuar

Piirivalveamet sulgeb Eesti kagupiiril asuva Võmmorski-Tsaltsevo piiripunkti.

16. jaanuar

Valga piirivalvepiirkonna staabiülem ltn Vaino Kõva jõuab rahvusvaheliste vaatlejate rühma koosseisus Gruusia-Vene piirile. (Tema missioon veel kestab).

17. jaanuar

Piirivalveameti personaliülem kol-ltn Ants Kiviselg hakkab juhtima Kaitseväe Ühendatud õppeasutusi.

Hiiumaa piirkond müüb avalikult enampakkumisel piirivalve viimased teenistushobused.

31. jaanuar

Piirivalve lennusaalka hakkab juhtima Allan Oksmann.

22. veebruar

Eesti riigikaitse kõrgeim juht president Lennart Meri kirjutab alla sõjaväeliste auastmete andmise käskkirjale, millega Eesti saab juurde kümnenda koloneli. President ülendab koloneliksi seni kolonelleitnandi paguneid kandnud piirivalve logistikauülem Henn Karitsa.

24. veebruar

Kuuendat korda määratav Paroci parima piirivalvuri 8000 krooni suurune preemia antakse vanemadruus Ivo Kallasele oskusliku päästetegevuse eest tormisel merel.

President annab teenetemärgid viiele piirivalvurile: V klassi Kotkaristi saavad piirivalveameti side- ja valvetechnika osakonna ülem kpt Aivar Lõhmus ja Peipsi piirivalvepiirkonna ülem mjr Mati Pokkinen.

Kotkaristi Kuldrist antakse piirivalveameti endisele personaliülemale kol-ltn Ants Kiviseljale ja piirivalveameti infoosakonna ülemale kol-ltn Aimar Kõssile.

Kotkaristi Hõberisti saab piirivalvelaeva komandör v-ltn Knut Mitt.

25. veebruar

Eesti saadab Lääne-Euroopa Liidu rahvusvahelise missiooni koosseisus Albaaniasse juba kolmanda piirivalvuri. Tallinna reisisadama piiripunkti ülema asetäitja n-ltn Kalle Kandroo hakkab koolitama kohalikke piiripolitseinikke.

26. veebruar

Aegviidus on piirivalve suusapäev.

28.-29. veebruar

Tallinnas toimub Balti Ministrite Nõukogu piirivalve vanemametnike komitee regulaarne istung.

29. veebruar

Eesti-Läti piirikomisjoni juhid Tõnu Raid ja Janis Lovniks allkirjastavad Riias kahe riigi vahelise piiri taastamise lõpp-protokoll.

3. märts

Tugev tuul tekitab Peipsil jääse praod. Eesti piirivalvurid päästavad triivivalt jääpangalt 28 ja Vene piirivalvurid 80 kalurit.

14. märts

Riigikogu võtab vastu kaitseväeteenistuse seaduse.

18. märts

Kaheksandat aastapäeva tähistab Narva-Jõesuu piirivalve õppekeskus, kus on antud kaitseväelist ja piirivalvealast väljaõpet kokku ligi 5000-le ajateenijale, kutselisele piirivalvurile ja piirivalveametnikule.

Kaitseväe meistrivõistlustel Kohtla-Järve spordikoolis kreeka-rooma maadluses võidab esikoha piirivalve 11-liikmeline meeskond.

22. märts

Toila piirivalvur Piret Niglas sõidab Austrias sõjaväelaste MM-1 suusatamises naiste kümne kilomeetri vabastiilis välja kaheksanda aja.

24. märts

Piirivalve orkester tähistab esimese taasiseseisvunud Eestis loodud kutselise sõjaväeorkestri oma kaheksandat aastapäeva ja annab tasuta kontserdi Tallinnas Mustpeade majas.

24.-25. aprill

Pärnumaal Jõulumäe tervisekeskuses toimuvad piirivalve VI meistrivõistlused jooksukrossis.

24.-27. aprill

Eesti piirivalve osaleb rahvusvahelisel Balti mere piirikontrolli koostöö raames toimunud ühisoperatsioonil "Envelopment", mille käigus kümne riigi piirivalvurid kontrollivad Balti merel seilavaid kahtlusaluseid laevu.

3.-4. mai

Eesti-Soome-Vene piirivalveametkondade kolmepoolse koostöö juhtimisgrupi kohtumisel vaadatakse üle ja kiidetakse

heaks juunis toimuva ühise merepiirivalve ja -päästeõppuse ning kavandatava passikontrolli operatsiooni plaanid.

5. mai

Jõuavad lõpule piirivalve meistrivõistlused võrkpallis. Rändkarikas viiakse taas aastaks Pärnusse.

Piirivalvelaev Valvas osaleb Taani mereväe korraldatud mereõppusel SAREX 2000.

9. mai

Seitsmes Paroci parima piirivalvuri 8000 krooni suurune preemia antakse hõljuklaeva komandör-mehaanik Armin Vainole.

9.-11. mai

Männikul ja Suurupis toimuvad piirivalve VIII meistrivõistlused laskmises.

15.-18. mai

Pihkvas ja Moskvas kohtuvad Eesti ja Vene piirivalvete juhid.

23. mai

Möödub sada aastat kunagise laskesporti maailmameistri ja Omedu piirivalvekordoni legendaarse ülema veebel Eduard Sereni (1939. aastast Saarepere) sünnist.

26. mai

Piirivalveameti staabiülem kolonel Aare Evisalu lõpetab Soome Riigikaitse Kõrgkooli juures spetsiaalselt Eesti kõrgemale kaitseväe juhtkonnale korraldatud aastase erikursuse.

29. mai

Piirivalvurid tabavad Paldiski lõunasadamas Rootsi turule jõudma pidanud 1,5-kilogrammise amfetamiinipaki ja selle leedulasest omaniku. Teibiga kinnitõmmatud ja kolme musta kilekotti pandud narkootikumid olid peidetud laevaga Kapella Rootsi sõitma hakanud kaubabussi tagumistesse rattakoobastesse ehitatud peidikutesse.

30.-31. mai

Hiiumaal toimuvad piirivalve meistrivõistlused orienteerumises, mille võidab Neeme piirivalvekoerte kooli võistkond.

Saar Poll OÜ maiküsitluse põhjal on piirivalve (60%) usaldatavuse poolest Eesti presidend (71%) järel teisel kohal.

1. juuni

Piirivalve laseb pidulikult vette oma teise Eestis ehitatud patrull-laeva PVL-111 Vapper.

10. juuni

Gruusia-Vene piirile jõuab teine Eesti piirivalvur. Piirivalveameti piiriosakonna ohvitseri ltn Toomas Mölsi missioon kestab 15. novembrini 2000.

12.-15. juuni

Piirivalvurite rahvusvaheline ühisõppus Keri 2000 kulmineerub 15. juunil Eesti, Soome ning Vene piirivalvelaevade ja -kopterite merepäästeharjutusega.

15. juuni

Balti riikide peaministrid ja piirivalveameti peadirektor Tarmo Kõuts avavad Pärnumaal Iklas üle 2,7 miljoni krooni maksma läinud uue kordonikompleksi.

17. juuni

Lääne-Euroopa Liidu MAPE-missiooni käigus Albaanias viibiv Eesti piirivalveohvitser leitnant Kalle Kandroo pälvis ainukese eestlasena Lääne-Euroopa Liidu missiooni teenistusmedali.

19.-22. juuni

Piirivalve VI teenistuskooerte kutsemeistrivõistlustel Pärnumaal Jõulumäe tervisekeskuses tuleb neljandat korda Eesti piirivalve meistriks Pärnu piirivalvur n-srs Maidu Rebane teenistuskoeraga Alex.

21. juuni

Läänemere Piirikontrolli Koostööorganisatsiooni konverentsil Peterburis otsustatakse, et Eesti on aastatel 2001–2002 eesistujariik Läänemere maade piirivalveteenistuste organisatsioonis.

22. juuni

Piirivalve Teeneteristid antakse 16 inimesele, kellel on vääri- lisi teeneid Eesti piirivalve ees.

28.-29. juuni

Piirivalveameti peadirektor Tarmo Kõuts tutvub Rootsi Rannavalve idaregiooniga ning arutab rannavalve peadirektori Marie Hafströmiga edasist kahepoolset koostööd.

8.-16. juuli

Eesti piirivalve orkester esineb Toronto Esto päevadel.

28.-30. juuli

Pärnumaal Pärtseljal toimuvad piirivalve seitsmendad pe-

resuvemängud, mille võidab Peipsi piirkond.

5. august

Piirivalve meeskond võidab Erna retke juba neljandat korda.

8. august

President Lennart Meri esitab Riigikogu fraktsioonide ja Riigikaitsekomisjoni esindajatega kohtumise järel piirivalve ülema kontradmiraal Tarmo Kõutsi ametlikult kaitseväe juhataja kandidaadiks.

11. august

Kaheksandat korda määratav parima piirivalvuri 8000 krooni suurune preemia antakse Tallinna reisisadama piiripunkti koerajuhile kpr Imbi Savile.

14. august

Piirivalvurid peavad Saaremaal Küdema lahes kinni rahvusvahelise salakaubavedajate jõugu, kes üritab jahiga Eestist Rootsi viia kümneid tuhandeid sigarette ja ligemale 600 liitrit piiritust.

23.-24. august

Võrumaal toimub Balti Ministrite Nõukogu piirivalve vanemametnike komitee regulaarne istung, kus kolme riigi piirivalveülema teevad kokkuvõtteid senises koostööst, kinnitatakse edasine tegevusplaan ning Eesti annab vanemametnike komitee eesistujamaa staatuse üle Lätile.

24. august

Varahommikul jõuab Estonia hukkumispaigale ameeriklase Gregg Bemise meeskonna sukkeldumist jälgima Soome piirivalvelaev Telkkä, mille pardal on ka Eesti piirivalve ohvitserid kpt-mjr Eerik Kirsimaa ja ltn Mart Käbin.

Piirivalve ülem Tarmo Kõuts ja siseminister Tarmo Loodus avavad Värskas uue piirivalvekordoni.

25.-27. august

VIII piirivalve laskejooksu meistrivõistlustel Neeme piirivalvekoerte koolis osaleb 14 võistkonda 55 võistlejaga.

4. september

Piirivalve saab Phare programmi raames valepasside avastamiseks viis videospetraalvõrdlejat, mis võimaldavad mistahes võltsingu mõne sekundiga kindlaks teha.

Eesti piirivalves

6.-8. september

Peipsil ja Mehikoorma kordonis katsuvad omavahel jõudu üheksa kolmeliikmelist võistkonda. II merealased kutsevõistlused võidab Pärnu meeskond.

10.-16. september

Piirivalve tabab pikemat aega ettevalmistatud ja 10.-16. septembrini läbiviidud suuroperatsiooni käigus Eesti kõigi aegade suurima koguse salapiiritust ja -viina ning likvideerib ulatusliku hästi sissetöötatud smugeldajate keti. Kaubaladudest Harkus, Tartus, Tallinnas ja viilimistehasest Tallinnas avastatakse ühtekokku 65 tonni piiritust, sigarette, valmisvillitud alkoholi, passe ja tablette. Kinni peetakse 18 isikut.

8. september

Hiumaa ranniku lähedal sõidab 6. septembril madalikule Venemaa lipu all sõitev külmutuslaev Aldebaran. Piirivalve kopter päästab 8. septembril lekkivalt laevalt 13 meremeest.

11. september

Vastavalt valitsuse 20. juuni otsusele hakkab Eesti idapiiril kehtima Venemaaga täielik viisarezhiim.

12. september

Paldiski sadamas tabatakse narkokuller, kes üritab Eestist Rootsi viia 600 grammi amfetamiini. Rootsi suunduvale laevale Capella minna soovinud 26-aastase Marguse keha küljest avastatakse 29 teibiga kinnitatud kilepakikest amfetamiiniga. Osa narkolastist tuleb lagedale mehe pükstest, osa jalgade küljest ja mütsi seest.

15.-16. september

Tuksi kordoni baasil toimunud piirivalve sõidukijuhtide V kutsemeisterlikkuse võistlused võidab Pärnu piirkond.

20. september

Valitsus otsustab, et mere- ja maaväe likvideerimine läheb uuest aastast keskkonnaministeeriumilt üle piirivalvele.

21. september

Riigikogu kinnitab kaitseväge uueks juhatajaks senise piirivalveameti peadirektori kontradmiral Tarmo Kõutsi.

24. september

Piirivalve tabab varahommikul Peterburg-Tallinn rongist 16 hiinlasest koosnenud grupi, kes üritab võltsitud Lõuna-Korea passe kasutades Narva piiripunkti kaudu Venemaalt Eestisse tulla.

13. oktoober

Endise piirivalveameti peadirektori ja praeguse kaitseväge juhataja kontradmiral Tarmo Kõutsi ettepanekul annab president Lennart Meri Harry Heinalle koloneli auastme.

Kolmandale fotokonkursile "Piirist piirini" laekub 18 tööd kümnelt autorilt. Fotokomplektide arvestuses läheb 1500 krooni suurune peapremia Mati Kersnale piirivalvelaeva-de üksikdivisjonist.

18. oktoober

Siseminister Tarmo Loodus nimetab ametisse piirivalveameti peadirektori kolonel Harry Heina, kes seni töötas päästeameti peadirektorina.

19. oktoober

Rahvusraamatukogus toimub piirivalve aastapäevale pühendatud konverents "10 aastat piirivalvet taasiseseisvunud ja Euroopa Liitu suunduvus Eestis".

25. oktoober

Eesti Meremuuseumis Tallinnas avatakse näitus "Eesti piirivalve taasloomine 1990-1994".

27. oktoober

Trükist tuleb kogumik "Piirivalve päevik", mis kajastab taasiseseisvumisjärgse ametkonna sünni ja arengut kuni tänase päevani.

1. november

Eesti piirivalve tähistab loomise 78. ja taasloomise 10. aastapäeva.

Aastapäevaüritused kulmineeruvad Narvas piirivalve paraadiga. Suurejoonelisest paraadist Narvas Peetri platsil võtab osa üle poole tuhande inimese, neist 269 piirivalvurit.

Kadrioru lossis on piirivalve ülema vastuvõtt avalikkusele. Vastuvõtul viiakse läbi piirivalve lipule kinnitus- ja mälestusnaelte löömise tseremoonia ning antakse üle piirivalve taasloomise aastapäevaks asutatud mälestusmedalid "10 aastat taasutatud piirivalvet".

3. november

Estonia teatri Valges saalis on Piirivalve Ohvitseride Kogu

esimehe kol-ltn Johan Saare ja piirivalve ülema kol Harry Heina vastuvõtt piirivalve töötajatele.

Seoses Eesti piirivalve aastapäevaga annab Piirivalve Teeneteristi Nõukogu Piirivalve Teeneteristi III järgu 20 inimesele.

Siseminister Tarmo Loodus annab tänukirjad üheksale piirivalveametnikule.

Üheksanda parima piirivalvuri 8000 kroonise preemia saab Valga piirivalvepiirkonna piirivalvur Kaja Tamm.

Piirivalve veteranide kolonelleitnantide Ralf Nellise, Johan Saare ja Edgar Ääro piirivalve taasloomise 10. aastapäevaks asutatud rändauhind "Piirikaitseja" antakse Saatse kordoni ülemaale Heiki Suomalainenile.

10. november

Tallinnas kohtuvad Eesti, Soome ja Vene piirivalveametkondade ülemad, et arutada kolme riigi piiriteenistuse koostööküsimusi.

19. november

Hakatakse märgistama vastu Venemaad kulgevat Eesti riigi piiri. Maasse lüüakse viis ja pool tuhat posti, millel kollane silt "Seis! Eesti piir!" nii eesti, vene kui inglise keeles.

23. november

Narvas Hermannil kindluses avatakse näitus "Eesti piirivalve taasloomine 1990-1994".

ES Turu-uuringute AS-i läbi viidud arvamusküsitluse järgi pälviv riiklikest institutsioonidest kõige suurema toetuse 69 protsendiga piirivalve; järgneb president 62 protsendiga.

14. detsember

Piirivalveameti teenistusjaoskonna ohvitser kpt Tõnu Raid kaitseb Tartu Ülikooli Geograafia Instituudis magistratöö teemal "Eesti-Läti piiri taastamine". Piirivalve kartograaf kinnitatakse magistriks geoinformaatika ja kartograafia alal.

23. detsember

Piirivalve võtab Ikla piiripunkti 15 kilomeetri kaugusel rohelisel piiril kinni mehe, kelle kaubikust avastatakse 2000. aasta rekordkogus 120 kasti ehk 1,2 miljonit salasigaretit.

28. detsember

Mereseireradarite riigihankekongursi võidab EADS Deutschland GmbH, kellega siseministeerium alustab mereseireradarite ostmiseks ja paigaldamiseks läbirääkimisi. Firma tegi pakkumise summas 54 670 816 euro't, mis koosneb süsteemi hinnast, laenu hinnast ja süsteemi eksploatatsioonist 25 aasta jooksul.

Ülevaate koostas Sirle Kaju

Tervituseks – VALVEL!

2

Tallinna tuled paistma hakkasid, lõppes laul täielikult.

Tallinnasse jõudsimeteadmatutes, 3,5 tunnise teeloleku ajal polnud me mingit infot saanud. Kodukaitse maja ümbruses olid meie mehed patrullimas ja oli selge, et midagi halba ei olnud veel juhtunud.

Sõitsime Lossiplatsile Eesti Vabariigi valitsuse hoone ette.

Toimus rivistus ja siis marssis Remniku kompanii oma sinises vormis ning Eesti lippu kandes Kodukaitse staabi ette.

Järgmisel hommikul peale õppekeskuses sini-must-valge lipu heiskamist tegin koosseisule teatavaks olukorra ja härra Ööveli korralduse. Soovitasin kujukaminejatel kohe staabikirjutaja juurest läbi astuda ja anda aadress, kuhu hädahoitliku aja möödudes teatada õppetöö jätkumisest.

Nii nagu ootasingi, ei läinud koju keegi, peale muidu igati viksi ja tubli noorherra, kellele vanaisa olevat pärandanud talu ja kes tahtis kohe taluperemeheks hakata.

Enne noormehe lahkumist tulid mõned rühmaülemad minu juurde, palusid noored sööklasse koguda ja teatada, et oma "lahinguvendad" jätab maha ainult üks mees.

Pidasin siis võrdlemisi aatelist kõne, kus ka ütlesin, et "võitleme enne kätte Eestile vabaduse, sest ilma selleta ei ole peale repressioonide, alanduse ja häbi midagi lootat, rääkimata unistusest olla taluperemees".

Noormees oli aga kindlalt otsustanud, tema pruut ja isa olid talle autoga järele tulnud.

Nii ta ära sõitiski. Kahju. Lohutasin, et raskel hetkel võivad hingelt nõrgad mehed tõsiselt alt vedada. Üks läks, 68 noort jäi. Rääkimata 25 tublist allohvitserist: jaoülematest, rühmavaneematest, veltveeblist ja minu asetäitjatest, staabiülemast Eldor Luhaväljast ja majandusspordijuhist Lembit Iljanist.

Rivistasin mehed ja küsisin: "Kompanii, jooonele kogu! Valvel! Noored piirikaitsejad! Kas läheme Tallinnale appi?"

Paar sekundit haudvaikust – ja siis kõlas nagu ühest suust võimas vastus: "Just nii! Appi!"

Seejärel kaikus sellel krõbedal päikesekirkal jaanuarikuu hommikul üle Vasknarva-Alajõe maantee metsast, mis ei kuulunud Peipsi järve looduskaitse alasse, kirveste raiepaugud ja vintskete sookaske murdumine. Noored Eesti sõdurid-piirikaitsejad valmistasid endale relvi – kaikaide.

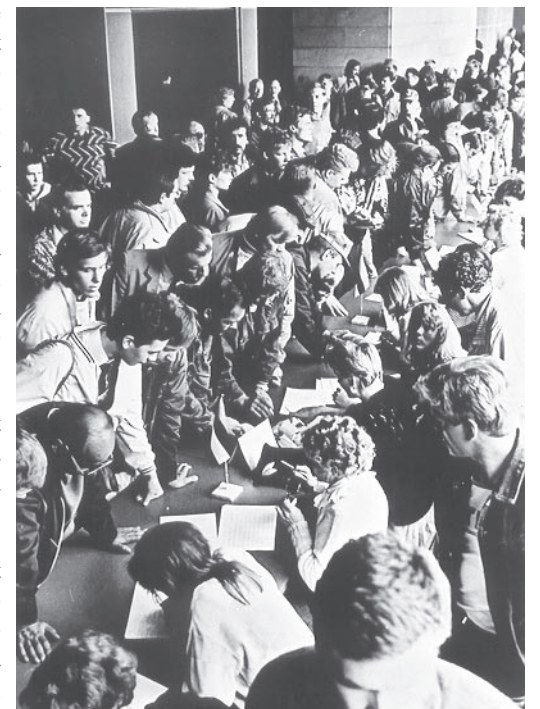
Madjakad oli kästüd teha kumminuia eeskujul – sama pikad, randmenööriga, tugevad ja korraliku välimusega. Mehepikkused teibad tegime ründajate eemale peletamiseks või kõrgemalt korruselst ehk rõdult alla tõukamiseks.

Peale lõunat olime sõiduks valmis, kaasas kõik vajalik, sealhulgas tekk. Õppekeskust jäid valvama allohvitserid Toomas Ilves ja Ivar Põhako.

Pimeda hakul saabusid Tallinnast kaks bussi ja sõit läks pealinna poole.

Esimesed poolteist tundi valitses bussis ülev meeleolu, poisid olid valmis vaprateks tegudeks, mida kinnitasid ka isamaalised ja uljad sõdurilaulud.

Mida lähemale Tallinnale (ilmselt eelmisel õhtul televiisorist nähtud Vilniuse veresauna massendavate muljete mõjul), seda enam vaibus laulude hoog. Kui

Pärnu mnt plaanikomitee fuajee 16. mail 1990: vabatahtlikud registreeruvad Eesti Kodukaitseesse.

Need inimesed, kes juhtusid tol hetkel, 13. jaanuaril 1991. aastal kella 21.30 paiku olema Lossiplatsil, nägid esimest Eesti tärkava kaitsejõudude distsiplineeritud üksust avalikult Tallinna tänaval.

Järgmistel päevadel võisid tallinlased näha samu noormehi väiksemate ja suuremate rühmadena marssimas Tallinna mitmes paigas.

Peab au andma esimestele noormeestele, kes olid tulnud vabatahtlikult nooremjuhtivkoosseisu kursustele. Nad omandasid oma püüdlikkuse, distsipliini ja suure tahtmisega kergelt Eesti kaitseväge rivieskirja nõuded ja olid kuus päeva kestnud õppuse järel võimelised silmapaistvalt hästi ja sõdurlikult marssima, jooksma taktjooksu ja laulma kahte rivilaulu.

Pretsedent oli olemas – eestlastel olid tekkimas oma kaitsejõud. Eestlastele oli see teadmine nendel ärevatel päevadel väga vajalik – see andis tuge, lootust ja kindlust edaspidiseks vabadusvõitluseks.

Peagi räägiti linnas sinistes mundrites Eesti sõduritest. Venekeelse rahva seas käis kõmu, et eestlased on toonud Tallinna salaja väljaõpetatud sinise eriuksuse.

kol-ltn Johan Saar

(Järgneb)

Lühidalt

Endine tolliametnik tabati rekordkoguse salasigaretidega

Piirivalve võttis ööl vastu 23. detsembril Ikla piiripunkti 15 kilomeetri kaugusel rohelisel piiril kinni mehe, kelle kaubikust avastati 2000. aasta rekordkogus 120 kasti ehk 1,2 miljonit salasigarette.

1996. aastal tollitööt vallandatud, 31-aastaselt Tanelil ei olnud Soome numbrimärki kandnud sõiduki kohta esitada ühtegi dokumenti.

Ikla kordoni piirivalvepatrull pidas kell 23.10 lklast 15 kilomeetri kaugusel Massiaru teel kinni väikese Volvo furgoonauto ja avastas sellest 120 kasti maksumärkideta salasigarette L&M.

Tanel sõitis kaubikuga mööda piiri, kuni patrull tulesid märkas ja sõiduki kinni pidas.

Jäält päästeti 9 kalameest

Hoolimata sellest, et vetelpääste hoiatas korduvalt avalikkust jääle minemise eest, tuli piirivalvel 7. jaanuaril terve päeva Peipsilt kutselisi kalureid päästa.

Kell 12:20 sai Omedu kordoni korrapidaja teate, et Peipsi järvel kolme kilomeetri kaugusel kaldast (Kallastelt põhjas) on hädas kolm kalameest, kes ei pääse üle praod kaldale. Tugeva läänetuule mõjul oli Lohusuust kuni Kodavereni tekkinud jääpragu, mille laius oli kohati kuni kolm kilomeetrit.

Mõni tund hiljem oli hõljuki meeskond hädas kaluriga, kes oli jääle tulnud omaehitatud kummi-sõidukiga, kuid keeldus hõljuki pardale tulemast. Eesti mees Sulev väitis, et on endale abiväe juba järgi kutsunud.

Kell 15:35 võttis hõljuk pardale veel kolm kalurit ja viis nad Ranna vaatlustorni juurde kaldale.

Kell 17:10 jõudis hõljuk tagasi Sulevi asukohta, kellele kolm sõpra olid sõudepaadiga appi jõudnud. Nüüd üritati oma jõududega kaldale pääseda. Raskete ilmastikuolude tõttu oli see võimatu ja kell 18:09 võeti nii "päästjad" kui esialgu abist keeldunud Sulev hõljuki pardale.

Kell 20:20, kui hõljuk oli teel kaldale, teatati, et kaldast umbes 5 km kaugusel Lohusuu all on hädas veel kaks kalastajat. Piirivalve lõpetas üle kümne tunni kestnud päästeoperatsiooni tund enne keskööd.

Nurjati sigareti-smugeldajate plaanid

Narva piirivalvurid nurjasid jaanuariku esimesel nädalavahetusel nelja Eestisse salaja sigarette smugeldada üritanud naise plaanid.

5. jaanuaril võeti kinni koos 12-aastase poja Igoriga jalakäijate sila kontrollpunkti tulnud Alla. Naine oli poisi riiete alla peitnud kümme pakki sigarette Arktika.

Paar tundi hiljem peeti jalakäijate terminalis kinni narvalanna Vera (65), kes kümme pakki Primat oli peitnud kaerahelveste kotti, 24 pakki erinevat marki sigarette aga spetsiaalse vöö sisse.

7. jaanuaril peeti maantee piiripunktis kinni narvalanna Nina (53), kes oli riiete alla peitnud 53 pakki sigarette.

Mõned tunnid hiljem jäi samas paigas vahele Tatjana (47) Kohtla-Järvelt. Tema riiete alt spetsiaalselt valmistatud vestist avastas piirivalve 169 pakki sigarette.

Kolonel Engmaa sünnist möödus 110 aastat

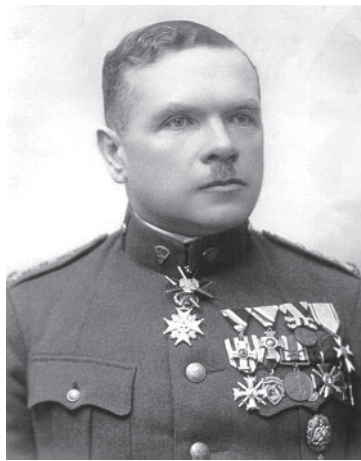
17 aastat piirivalves teeninud kolonel Arved Engmaa sünnist möödus läinud aasta 19. detsembril 110 aastat.

Arved-Johannes Engmaa (1935. aastani Engmann) sündis 19. detsembril 1890. a Läänemaal Rikholdi vallas. Hariduse sai Tallinna linnakoolis.

1912. a sügisel läks teenima tsaa-riarmeesse, kus ta määrati kaardiväe 3. kütipolgu koosseisu. Sama väeosaga läks ta 1914. a suvel Esimesse maailmasõtta.

Rindel viibis ta vaheaegadega kuni 1917. a kevadeni. 1915. a lõpetas Engmaa Oranienbaumi lipnikeskooli ja samal aastal ka kütide-ohvitseride kooli kuulipildurite kursuse. Engmaa paistis silma julgusega ning teenis välja kuus autasu vapruste eest.

1917. a mais läks Engmaa 1. eesti polku, kus ta määrati kuulipildurite komando ülemaks. Seal jõudis ta kapteni aukraadini ning lahkus teenistusest 1918. a kevadel, kui

saksa okupatsioonivõimud likvideerisid eesti rahvusväeosad.

Eesti Vabadussõja alguses 1918. a sügisel oli kapten Engmaa jälle 1. polgu kuulipildurite ülem. 1919. a talvel määrati ta lõunarindel tegetseva kitsarööpmelise soomusrongi nr 3 ülemaks. Peale soomusrongide ülema langemist 20. märtsil võttis Engmaa üle soomusrongide juhtimise. Ametlikult määrati

ta ülemaks 1920. a, kui sai kolonel-leitnandi auastme.

1920. a teenis Engmaa ülema abina 6. jalaväerügemendis ja 3. üksikus jalaväepataljonis.

1922. a detsembris asus ta teenistusse Eesti piirivalve ülema Hans Kurvitsa abina. 1931. a veebruaris sai ta koloneli auastme.

17 aasta jooksul piirivalve teenistuses oli ta palju kordi Eesti piirivalve ajutine ülem, piirivalve kohtu esimees, ohvitseride kogu juhataja esimees ja esindas korduvalt Eesti piirivalvet Lätis ja Soomes. Ta lahkus piirivalvest ja arvaty reservi 22. detsembril 1939. a.

Arved Engmaa suri 4. märtsil 1947. a Tallinnas.

Ülevaate koostas Ruth Ristmägi

Piirivalve muuseum

Eesti riigile osutatud teenete eest on kolonel Engmaad

- autasustatud:
- Eesti Vabadusristi I liigi 3. järgu ja Vabadusristi II liigi 3. järgu aumärgiga. Tasuta maa ja rahalise autasuga;
  - Kotkaristi III klassi teene-temärgiga;
  - Eesti Punase Risti II järgu I astme mälestusmärgiga;
  - Eesti Vabadussõja mälestusmärgiga.

Talle on omistatud:

- Läti Karutapjate III klassi aumärk;
- Läti Kolme tähe III klassi aumärk;
- Soome Valge roosi III klassi aumärk;
- Vene Püha Vladimiri IV järgu aumärk mõökade ja lindiga;
- Püha Anna IV järgu aumärk "Vahvuse eest";
- Püha Jüri III järgu ja IV järgu aumärgid;
- Püha Jüri III järgu ja IV järgu medalid.

Kotkasilma aunimetuse pälvis major Uno Kaskpeit

Neljandat korda korraldatud Lõunapiiri Ohvitseride Kogu laskevõistlusel *Kotkasilm* saavutas üldarvestuses esikoha ltn **Toomas Malleus**. Temale järgnesid ltn **Ardo Valgepea** ning ltn **Tõnu Kõivastik**. Võistluste nimiharjutuse, sümboolse kotkasilma laskmise võitis mjr **Uno Kaskpeit**.

Kuna hea laskeoskus on iga ohvitseri auasi, koosneb *Kotkasilma* võistlus kolmest erinevast laskeharjutusest ja sümboolse kotka silma tabamisest.

Esimeseks harjutuseks oli kümme lasku teenistuspüstolist Makarov ühe käega 25 m kaugu-

sel olevasse märklehte. Siin saavutas parima tulemuse ltn Toomas Malleus Valga piirivalvepiirkonnast. Tema võitis ka teise harjutuse – püstolist laskmise kahe käega.

Kolmandaks harjutuseks oli automaatselt laskmine lamades, püsti ja põlvelt. Igale laskeasendile oli ette nähtud viis lasku. Selle harjutuse võitis Lõunapiiri Ohvitseride Kogu esimees ltn Ardo Valgepea.

vbl Vello Jaska

Valga piirivalvepiirkonna majandusjaoskonna ülema kt

Loodi piirivalve spordiklubi

5. detsembril võtsid ligemale poolsada piirivalve spordiaktiivisti vastu Piirivalve Spordi Keskkubi põhikirja ning valisid spordiklubi juhataja.

Oma spordiklubi loomiseks püütakse arendada piirivalve töötajate füüsilist vastupidavust, esindada oma ametkonda mitmesugustel spordivõistlustel ja kaasata sporditegevusse noori.

Mittetulunduslik Piirivalve Spordi Keskkubi püüab edaspidi vastuvõetud põhikirja alusel kaasa aidata piirivalve esivõistluste korraldamisele ja spordiringide

moodustamisele piirivalveasutustes. Täpsemale sihikule võetakse oma klubi tegevus ja suhted teiste spordiklubidega, korraldades ka piirivalve parimate sportlaste valimist.

Piirivalve Spordi Keskkubi juhataja esimeheks valiti üksmeelselt Neeme piirivalvekoerte kooli ülem kpt **Tõnu Lauter**. Spordiklubi juhatusse valiti Misso kordoni ülem ltn **Mati Jaeski** ja ltn **Rain Kuus** Valga piirkonnast.

kpt Aare Soome

Parimateks sportlasteks valiti Matti Kanep ja Lii Suviste

4. jaanuaril toimus Piirivalve Spordi Keskkubi juhataja koosolek, kus kuulutati välja piirivalve möödunud aasta parimad sportlased, võeti uusi liikmeid, arutati võistlusjuhendite ühtlustamist ja edasisi tegevusplaane ning kuulutati välja konkurss keskkubi sümboolika loomiseks.

Koosoleku esimese päevakorrapunktina kuulutati välja piirivalve 2000. aasta parimad sportlased. Häälil sai anda koortekooli koduleheküljel ja e-maili teel.

Parimaks meessportlaseks valiti ltn **Matti Kanep** piirivalveameti tehnikaosakonnast. Järgnesid ltn **Lembit Mitt** Saaremaalt ja n-srs **Jevgeni Kljujev** piirivalvekoolest.

Naistest kogus kõige rohkem punkte kpr **Lii Suviste** Pärnu piirkonnast. Äramärkimist leidsid ka kpr **Katrin Järvelaht** Pärnu ja kpr **Imbi Savi** Põhja piirkonnast.

Otsustati, et tulevikus tuleb luua ka spordiklubi kodulehekülge. Praegu saab spordiklubi tegemisi jälgida internetis kahel aadressil: <http://www.npkk.ee/> ja <http://www.hot.ee/jaeski/>

Spordiklubi liikmete hulgas on kõige rohkem laskespordi ja orienteerumisega tegelevaid piirivalvureid. 18. mail 1995. aastal loodi Eesti Piirivalve Ohvitseride Kogu Laskurklubi. Eesti Laskurliidu liikmena on laskuritel olemas võimalus esindada piirivalvet ja oma klubi ka väljaspool ametkonda, mida nad väga edukalt ka teinud on. Et sarnane võimalus oleks ka orienteerujatel, otsustati jaanuarikuu jooksul esitada avaldus ka Eesti Orienteerumisliidu liikmeks astumise kohta.

Viimase päevakorrapunktina arutati piirivalves praegu kasutusel olevate võistlusjuhendite ühtlustamist. Otsustati moodustada töögrupp, kuhu kuuluvad juhataja liikmed ning vastavate alade eest vastutavad isikud: ltn Matti Kanep (laskmine ja laskejooks), ltn Arne Sirel (sport üldiselt), kpt Tõnu Raid (orienteerumine), ltn Raul Niilisk (kutsemeistrivõistlused), pa Peeter Ploom (sõidukihutide kutsemeistrivõistlused).

ltn Mati Jaeski

juhataja liige

Peaminister käis Valga piirkonnas

Valgas olles külastas peaminister Mart Laar koos maavanem Rein Randveri ja neid saatvate isikutega ka Valga piirivalvepiirkonda.

Peaminister Laari põhiliseks huviobjektiks oli Valga piirivalvelinnakusse isamaalise kasvatuses eesmärgil rajatud püsiekspositsioon *Lõuna-Eesti ühistöö*. Valga piirkonna logistikaülem ltn **Meelis Kivi** selgitas külalistele püsiekspositsiooni kasutamise võimalusi ja tutvustas neid asutusi ning üksikisikuid, kes on tema loomisele kaasa aidanud.

"Tänapäeva keerulistes oludes, mil noorsugu saab mõjutusi lausa igast eluvaldkonnast, on esmatähtselt rõhutada isamaa-armastust ja ühtekuuluvustunnet. Seda kõike on võimalik teha meie esivanema-

te kangelastegusid elustades ja neid noortele eeskujuks seades," ütles leitnant Kivi.

Peaminister tõdes, et püsiekspositsiooni on lühikese tegevusaaja jooksul külastanud juba väga paljud koolid ja lasteasutused ning üksikisikud.

"Mul on sügavalt hea meel selle üle, et piirivalvurid suudavad oma pingelise töö kõrvalt lüüa vääringi luua. Minevikku elustades ja seda noortele tutvustades kindlustame oma tulevikku. Jätkugu teie kollektiivil jõudu, meelegindlust ja raudset tahet nii Eestimaa piiride valvamisel kui ka meie järelevõttevate põlvete tõsimeelseteks eestimaalasteks kasvatamisel," ütles peaminister Mart Laar.

Vello Jaska

Piirivalve Spordi Keskkubi (PSK) kuulutab välja sümboolika konkursi

Eesmärk: võimalus kasutada PSK sümboolikat embleemina spordivõistlustel, rinnamärgil, vimplil, pitsatil jne. Parim väljavalitud töö saab rahalise preemia. Tööd saata aadressil: Tõnu Lauter, Piirivalve Spordi Keskkubi, Ihasalu side, 74203 Jõelähtme vald, Harjumaa. Tööde esitamise viimane tähtaeg on 6. märts 2001. Info: 050 52 316 või 6083 789